

Nacionālā bagātība – mežs

Zināšanas nepieciešamas arī mežu īpašniekiem

Par mežiem reizumis ir vienkāršots priekšstats, ka saimniekam tas lielas rūpes neprasa. Tā teikt, zaļais kapitāls pats aug un vairojas. Nav kā zemniekam, kuram rudzi jāsej un jāpļauj, burkānu vāga jāretina un jāravē... – *Viss atkarīgs no cilvēka. Ir jau arī tādi īpašnieki, kuri savā mežā neko nedara, koki krīt, pūst. Bet ir tādi, kuri regulāri mācās, apmeklē seminārus, grib uzzināt, ko drīkst un ko nedrīkst savā mežā darīt, vēlas pamatīgāk to iepa-zīt,* – skaidro SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs filiāles Meža konsultāciju pakalpojumu centrs (MKPC) Limbažu nodaļas mežsaimniecības konsultants **Jānis RUNCIS**.

Viņš nodaļā strādā otro gadu un viens no konsultanta pienākumiem ir arī **informatīvi izglītojošu semināru** rīkošana. Tēmas tiem izraugās katra nodaļa pati. – *Parasti apspriežos ar kolēģiem, izvērtējot, kas tobrīd ir aktuāls,* – precizē J. Runcis. Taču dažkārt tās ierosina arī MKPC vadība, domājot, kas svarīgs visā valstī. Tāds, piemēram, bija ieteikums organizēt seminārus par Eiropas Savienības (ES) fondu atbalstu meža iecaudzēšanā, atjaunošanā un nomaiņā, kā arī jaunaudžu kopšanā, tāpat par egļu astoņzobu mizgrauzi, kura dēļ daudzos Latvijas novados tika izsludināta ārkārtējā situācija. Limbažos semināru vadīja Valsts meža dienesta meža un vides aizsardzības vecākais eksperts Oskars Zaļkalns. Vispirms notika nodarbība nodaļā, bet pēc tam tika apsekota egļu astoņzobu mizgraužu bojāta mežaudze

MKPC Limbažu nodaļas mežsaimniecības konsultants Jānis Runcis aicina mežu īpašniekus izmantot iespējas izglīties

Katvaru pagastā. Kaitēklis tur savus nedarbus jau bija paveicis, un koki nokaltuši. J. Runcis gan atzīst, ka mūspuses mežu īpašnieki nav pārāk aktīvi semināru apmeklētāji. Arī saruna par postošo mizgrauzi bija ieinteresējusi vien pāris cilvēkus.

Aktivitātes trūkums ir viens no iemesliem, kāpēc biežāk jāizvēlas nevis semināru klātienē forma, bet gan tiešsaiste *zoom* programmā. Tad sarunai pieslēdzas ne tikai šejienes mežu īpašnieki, bet arī interešenti no tālākām vietām. Vienkāršāk arī vienoties ar lektoriem, kuriem nav jābrauc uz Limbažiem, bet viņi var vadīt sarunu no savas darbavietas. Parasti J. Runcis kā lektoros aicina Valsts meža dienesta, arī Latvijas Valsts mežzinātnes institūta *Silava* speciālistus, Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes (tā tagad sauc kādreizējo Lauksaimniecības universitāti) Meža un vides zinātņu fakultātes pasniedzējus. – *Gribu, lai lektors ir zinošs, pieredzējis, spēj atbildēt uz semināra apmeklētāju jautājumiem,* – izvēli pamato J. Runcis. Pēc katra semināra dalībnieki tiek lūgti aizpildīt anketu, izteikt arī savus priekšlikumus nākamajām tikšanās reizēm. Tā šoruden tieši pēc interesentu ieteikuma tika sarīkots seminārs par daudziem tik iecienīto nekoks-

Semināra dalībnieki kopā ar Valsts meža dienesta meža un vides aizsardzības vecāko ekspertu Oskaru Zaļkalnu (no labās) apseko egļu astoņzobu mizgraužu bojāto mežaudzi Katvaru pagastā

- Latvijā kopskaitā ir aptuveni 150 tūkstoši privāto meža īpašnieku;
- Vidējā meža īpašuma (privātas fiziskas un juridiskas) platība ir 10,1 ha;
- 92% no meža īpašnieku kopskaita pieder mazāk nekā 20 ha meža;
- Vērojama tendence, ka samazinās to īpašumu skaits, kas ir mazāki par 5 ha, taču pieaug lielo – virs 500 ha, tāpat no 100,1 līdz 500 ha.

(Pēc Latvijas Meža īpašnieku biedrības datiem)

nes resursu, proti, par sēnēm. To vadīja speciālistes no Latvijas Mikologu biedrības. Un uzsvēra, ka sēnes tiešām var atrast jebkurā mežā, vajag tikai vērīgi skatīties.

Mežsaimniecības konsultants precizē, ka semināru apmeklēšana īpašniekiem nav obligāta prasība. Ja tā būtu, skaidrs, ka auditorijas būtu pārpildītas. Tā ir katra īpašnieka paša izvēle. Tiesa, pretendējot uz ES fondu atbalstu, izglītošanās (tieši apmācība) dod papildu punktus. J. Runcis lēš, ka nākamais seminārs droši vien notiks vairāk pavasara pusē. Par to – līdzīgi kā iepriekš – visi nodaļas klienti tiks informēti ar e-pasta vēstulēm, tāpat par jaunumiem ikviens var uzzināt gan MKPC mājaslapā, gan centra profilā sociālajā tīklā *Facebook*.

Vēl viens no MKPC nodaļu uzdevumiem ir **apmācības** organizēšana mežsaimniekiem. Dalībniekiem jāapgūst gan

noteikts stundu skaits teorijā, gan jāapmeklē praktiskās nodarbības mežā. Arī Limbažos pērn mācījās viena grupa par kokaugu plantācijām, to ierīkošanu, sugu, šķirņu, arī vietas izvēli, augsnes sagatavošanu, agrotehnisko kopšanu, stādījumu aizsardzību u.c. Pēc teorijas apguves grupas dalībnieki apmeklēja un iepazīna kārklu, arī bērzu un egļu plantācijas, varēja tās salīdzināt. MKPC mežu īpašniekiem rīko arī pieredzes braucienus uz ārzemēm. Arī daži mūspuses mežu saimnieki 2022. gadā apmeklēja Zviedriju un iepazīna, kā strādā turienes mežnieki.

MKPC Limbažu nodaļa saviem klientiem sniedz arī individuālas **konsultācijas**, precizējot, ko saimnieks savā mežā drīkst un ko nedrīkst darīt. – *Parasti dodamies dabā skatīties,* – teic J. Runcis. Un tikai pēc tam tiek skaidrots, kādi dokumenti jārota, kāda ir darbu secība. Sarunbiedrs atzīst, ka pats savulaik, izvēloties studiju virzienu, svārstījies starp būvniecību un mežsaimniecību. Izraudzījies mežus, domājot, ka vairāk būs darbs dabā. Tagad skaidrs, ka apmēram tikpat ilgs laiks paiet, arī strādājot pie datora ar dokumentiem, skaitļiem. Mūsdienās arī klienti daudz informācijas var atrast internetā. Tiesa, virtuālajos skaidrojumos šo to var pārprast, tāpēc labāk tomēr mācīties, tikties ar speciālistiem, arī citiem mežsaimniekiem.

Jo vairāk, jo labāk

Par to, ka limbažnieks **Staņislavs SALMANIS** ir ļoti gādīgs saimnieks savā mežu īpašumā Katvaru pagasta *Aizvējos*, liecina kaut vai fakts, ka 2019. gadā viņš Latvijas Meža īpašnieku biedrības rīkotajā tradicionālajā konkursā *Sakoptākais mežs* kļuva par *Zelta čiekura* laureātu nominācijā *Par ilgtspējīgu saimniekošanu*. Pats saimnieks gan nosmej, ka viņš ir mazais čiekuriņš, jo ieguva balvu *Zelta čiekuriņš*. Arī īpašums nav liels – tikai 6,8 ha. – *Prieks, ka mūspuses mežsaimnieki regulāri piedalās šajā konkursā un gūst panākumus, tāpat esam kārtīgi saimnieki,* – teic S. Salmanis.

Jautāts par mācībām, viņš nešauroties acumirkli atbild, ka tās ir ļoti vajadzīgas neatkarīgi no pieredzes. Tieši tāpat svarīgi ir satikt citus mežu saimniekus, aprunāties ar viņiem, pārspriest un salīdzināt, ko un kā dara viens, ko otrs. Viņš par ļoti vērtīgiem atzīst savulaik Meža konsultāciju pakalpojumu centra (MKPC) Limbažu nodaļas rīkotos pieredzes braucienus pa visu Latviju. Lieliski iesāktu pārtrauca *kovidlaiks*, taču S. Salmanis priecātos, ja tradīcija tiktu atjaunota. – *Daudz ko izbraucām un redzējām,* – apmierināts ir mūspuses mežsaimnieks. Bijuši Latgalē, Liepājas pusē, Ogrē,

Cēsīs... Interesanti bijis iepazīt, kā strādā, piemēram, uzņēmums *Latvijas Finieris*.

S. Salmanis izmantojis arī MKPC piedāvāto iespēju redzēt citvalstu mežsaimnieku darbu. 2019. gadā kopā ar Latvijas mežu īpašnieku grupu bijis Itālijā. Tur piedalījušies gan semināros, gan redzējuši praktisko darbu. Viņu ieinteresējusi itāļu mežsaimnieku iecienītās ātraudzīgās papeles. Apmēram 12 gadu laikā tās sasniedz cērtama koka apmērus. Cilvēks ar abām rokām to vairs nevar apņemt. – *Pērn dabūju spraudņus un nolēmu pamēģināt, kā tās aug pie mums,* – iededzies ir saimnieks un tūlīt precizē, ka tā nav Latvijā kādreiz pazīstamā papele, kuras pūkas lidoja pa visu pasauli. Ātraudzīgā ir cits klons. Tiesa, jāreķinās, ka Latvijas klimats atšķiras no Itālijas – saules un siltuma mazāk. Šobrīd gan saimnieku vairāk uztrauc tas, lai spraudņus nenolauzī sniegs un tos neierodas nogaršot

Staņislavs Salmanis (no kreisās) piedalījās konkursā *Sakoptākais mežs* un savu veikumu varēja mierīgu prātu rādīt žūrijai

buciņi. Šobrīd gan sniegs nokūsis, un tas nozīmē – varēs iet mežā gatavot malciņu. Taču gan jau Ziemassvētki būs balti.

Turpinot sarunu par semināriem un mācībām, mežsaimnieks uzsver, ka būtiskas ir arī individuālas konsultācijas. S. Salmanis atzīst, ka iepriekš viņam bijusi lieliska sadarbība ar ilggadējo Limbažu nodaļas mežsaimniecības konsultanti Velgu Senkovsku, kura nesen devusies pelnītā atpūtā. – *Zinoša, atsaucīga, allaž gatava – kā*

mēdz teikt – uzvest aci mežam un ieteikt, ko un kā darīt, – paslavē saimnieks. – *Šādi speciālista padomi ir nepieciešami, jo noteikumi un likumu panti mainās, grūti pašiem izsekot līdzī, lai saprastu, kas atļauts.* Par mācīšanos un tikšanos ar kolēģiem viņš rezumē īsi – jo vairāk, daudzveidīgāk un biežāk, jo labāk.

Lappusi sagatavoja **Laila PAEGLE**

Par projekta «Nacionālā bagātība – mežs» saturu saturu atbild projekta īstenotājs SIA «Izdevniecība Auseklis».

Projekta Nr. 23-00-90MF06-000019